

суспільного розвитку та використання потенціалу системно-синергетичного аналізу.

Філософське та історико-економічне знання співвідносяться як універсально-загальне і конкретно-спеціальне знання про людину, яка вибудовує своє господарське буття за певними цінностями і смислами. Знання як форми пізнання, володіння досвідом, розуміння умов своєї участі в практичній діяльності людини завжди опосередковане ціннісно-смысловими запитами. Ціннісно-смыслова діяльність людини виступає як клітина, елементарна форма економічної науки і особливо її історичної складової. Проте саме відсутність належної уваги в науковій і навчальній сферах до їх ціннісно-смыслового потенціалу стає загрозливою для пізнавальної і практичної діяльності.

Філософська проблематика не є екзогенною, зовнішньою по відношенню до економіки. Вона виникає в процесі еволюції економічної науки. В історії політичної економії це знайшло своє відображення в «суперечці про метод», між прихильниками німецької історичної школи в економіці (Г. Шмоллер та ін.) з представниками маржиналізму (К. Менгер та ін.). Філософський аналіз економічної проблематики передбачає її висвітлення і як способу пізнання, і як соціального інституту, що включає нормативно-ціннісні виміри.

Таким чином, процес пізнання та пояснення наукових і освітніх проблем історії економіки та економічної думки має два джерела розвитку: внутрішньо дисциплінарний (історико-економічний) та міждисциплінарний (філософський). Зв'язок філософії з історико-економічною наукою, з одного боку, обумовлюється світоглядною та методологічною функцією філософії, а з іншого, звернення історії економіки до таких підсистем як цивілізація в ракурсі її культурних потенцій і практичних реалізацій та ціннісно-смыслової оцінки економічної діяльності людини.

*Д. Г. Лавриненко, асистент,
кафедра педагогіки та психології*

КОМПЕТЕНТІСНИЙ ПІДХІД ДО ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯ- МОВАНOSTІ ОСОБИСТОСТІ СТУДЕНТА

На сучасному етапі розвитку системи вищої освіти в Україні актуальності набув цілий ряд проблем, пов'язаних з формуванням студента як професіонала та особистості. До нього належать:

забезпечення диференційованого підходу та суб'єктності викладання у поєднанні з об'єктивністю подальшого оцінювання; синтез критеріїв оцінки якості освіти на основі аналізу набутого досвіду; розвиток (за умови наявності) та формування (за умови відсутності) професійно важливих якостей (ПВЯ); організація навчально-виховного процесу на основі проблемного підходу тощо.

Серед вище зазначених проблем, акцентуації уваги, на нашу думку, заслуговує врахування у процесі підготовки фахівця компонентів професійної спрямованості особистості (її структури) на основі компетентнісного підходу.

Сутність компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу в вищій школі полягає не лише у формуванні знань-умінь-навичок з точки зору професійної необхідності, але й у розвитку особистісних якостей і властивостей з метою їх практичної реалізації в професійній діяльності [2]. Результати такої організації передбачають формування професійної компетентності, що являє собою систему компетенцій (складових успішної і ефективної професійної діяльності).

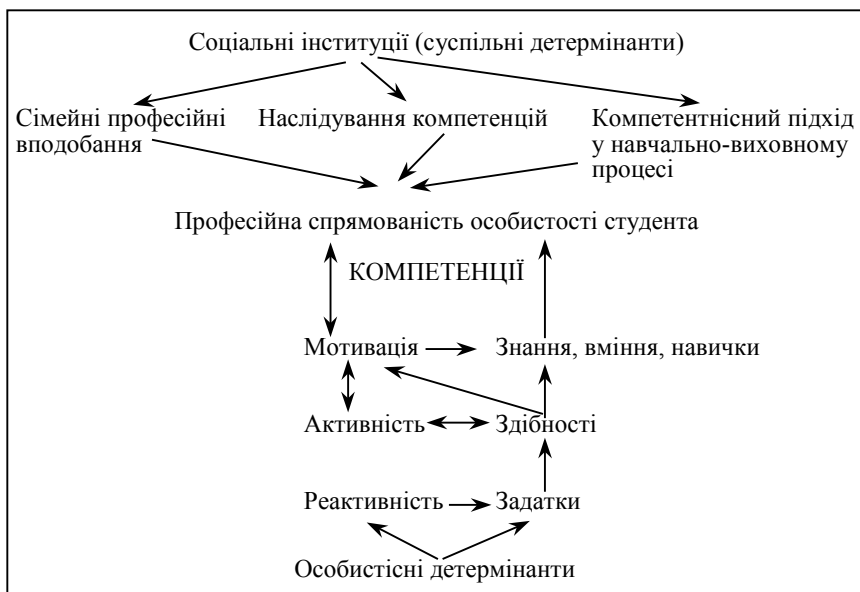

Рис. 1. Структура ПСОС крізь призму компетентнісного підходу

Знання, уміння і навички є компетенціями, що розвиваються і формуються в результаті когнітивної активності на основі мотивації. Іноді мотивація може виникати як наслідок примусової активності або результативності реалізації здібностей. Також науково обґрунтованою є гіпотеза про «генетично наявну» мотивацію до певної діяльності, що є компонентом професійної спрямованості особистості і межує зі схильністю [1]. Саме її і необхідно враховувати в процесі професійного відбору з метою подальшого конструктивного розвитку ПВЯ [4].

При розгляді розвитку професійної спрямованості особистості студента (ПСОС) [3] крізь призму компетентнісного підходу, доцільно виділити, на нашу думку, дві групи його детермінант: особистісні детермінанти (реактивність→активність, задатки→здібності, установки, інтереси, схильності, ідеали, мотивація, переконання тощо); суспільні детермінанти (соціальні інституції, що впливають на формування і розвиток професійних компетенцій). Окремі детермінанти внаслідок своєї специфіки мають інтегративний характер. Спроба побудови структури ПСОС крізь призму компетентнісного підходу до організації навчально-виховного процесу у ВНЗ відображена на рис. 1.

Таким чином, описане вище дає можливість припустити, що компоненти структури професійної спрямованості особистості студента являють собою систему детермінант, що визначають формування компетентності на основі розвитку у навчально-виховному процесі професійних компетенцій.

Література

1. Зеер Э. Ф. Психология профессий: 3-е изд., перераб., доп. — М.: Академический Проект; Фонд «Мир», 2005. — 336 с.
2. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. — К.: К.І.С., 2004. — 112 с.
3. Лавриненко Д. Г. Синтетична структура професійної спрямованості особистості // Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: Тези доповідей. — К.: Університет «Україна», 2006. — С. 285—287.
4. Психологическое сопровождение выбора профессии: Научно-методическое пособие / Л. М. Митина, Л. В. Брендакова, И. В. Вачков и др.; Под ред. Л. М. Митиной. — 2-е изд., испр. — М.: МПСИ: Флинта, 2003. — 184 с.